

Duurzaamheid

ALS TOVERWOORD

In Grubbenvorst moet een 'Nieuw Gemengd Bedrijf' verrijzen, met 1,1 miljoen kippen en 30.000 varkens. Wakker Dier heeft het over de eerste Nederlandse gigastal. „Een excès”, noemde staatssecretaris Henk Bleker het. De initiatiefnemers, onder wie drie broers uit Mierlo, op hun beurt hebben het over een „uniek concept dat tegemoetkomt aan de maatschappelijke vraag naar een betaalbaar, duurzaam en veilig stukje vlees. Nee, we hebben nog geen moment aan onszelf getwijfeld.”

door **Pascal Thewissen**

Ofhij het, ondanks alle tegenstand en verwijten, nog ziet zitten? Kippenboer Marcel Kuijpers kijkt verbaasd op. „Natuurlijk.” In het lange gesprek dat aan die vraag vooraf ging, heeft hij gepassioneerd en bij vlagen geëmotioneerd verslag gedaan van de jarenlange strijd, samen met zijn broers Cor en Paul en drie Limburgse ondernemers, voor de bouw van een ultramodern pluimveebedrijf in Grubbenvorst. Met ruimte voor 1,1 miljoen kippen, een bio-energiecentrale, een eigen slachterij en, binnen een straal van een kilometer, een varkensbedrijf met 30.000 dieren. Dierenrechtenorganisatie Wakker Dier spreekt over een gigastal. Marcel Kuijpers verfoeit dat woord en de bijbehorende negatieve lading. Hij gebruikt liever de officiële term Nieuw Gemengd Bedrijf, (NGB) volgens hem een „uniek concept dat tegemoetkomt aan de maatschappelijke vraag naar een betaalbaar, duurzaam en veilig stukje vlees. Nee, we hebben nog geen moment aan onszelf getwijfeld.”

Marcel, Cor en Paul Kuijpers zijn oorspronkelijk afkomstig uit Mierlo, waar ze het veld moesten ruimen voor de Helmondse stadsuitbreiding. Hun bedrijf Kuijpers Kip heeft op dit moment vijf pluimveehouderijen in Valkenswaard, Milheeze, Borkel en Schaff, Stevensbeek en Heeswijk-Dinther, waar Marckel woont.

De plannen voor het NGB dateren uit 2000. De broers vatten het idee op om verschillende stappen uit het productieproces samen te brengen onder één dak: het vermeerderen, uitbroeden, opfokken, slachten en verwerken van kippen. Nu gebeurt dat nog op afzonderlijke bedrijven. In 2004 worden de eerste gesprekken gevoerd met de gemeente Horst aan de Maas, waar Grub-

benvorst toe behoort, over de bouw van het agrarische complex in het landbouwtwikkingsgebied Witveld. Het lijkt de ideale locatie. Op het snijvlak van de afzetmarkten Nederland Duitsland, vlakbij Greenport Venlo en - zo was toen nog de hoop - op tijd klaar voor de Floriade, de wereldtuinbouventoentelling die eens keer in de tien jaar in Nederland plaatsvindt en dit jaar in Venlo wordt gehouden. Het loopt anders.

De ondernemers onderschatten de weerstand die hun plannen oproepen bij de lokale bevolking. In 2007 wordt Behoud de Parel opgericht uit protest tegen alle grootschalige land- en tuinbouwontwikkelingen in en om Grubbenvorst, zoals de realisatie van het 375 hectare grote tuinbouwgebied met de naam Californië en de bouw van een zandverwerkingsinstallatie. „Het NGB was eigenlijk de druppel die de emmer deed overlopen”, stelt Paul Geurts namens de actiegroep, die onder meer een levensgrote foto langs de snelweg plaatst van kinderen in de speeltuin met gasmaskers op. Zo zou het leven er voortaan uitzien als de broeders Kuijpers hun zin zouden krijgen, is de boodschap. „Verschrikkelijk”, zegt de kippenboer Marcel. Nee, uit zijn mond geen onvertogen woord over de mensen die tegen de plannen bezwaar hebben ingediend en de uitvoering van het project tegenwerken. Iedereen heeft recht op zijn of haar mening. „Wij hebben altijd geprobeerd om eerlijk en open te communiceren. Maar je kunt praten tot je een ons weegt, tegen dat soort beeldvorming is niets opgewassen.”

Anno 2012 is het NGB voor de tegenstanders van de intensieve veehouderij verworden tot een veelkopig monster dat symbool staat voor alles wat er mis in de bio-industrie. Staatssecretaris Henk Bleker van Landbouw gooide eind vorig jaar olie op het vuur door zich in een interview te laten ontvallen

foto Van Assendelft

dat hij excessen van een miljoen dieren of meer in Nederland niet zou accepteren. „Gevolg van die domme uitspraak is dat iedereen nu bovenop op ons initiatief duikt. Over de voordelen van het door ons bedachte productiestempraat niemand meer”, reageert Kuijpers geïrriteerd. „Mega? Giga? De slachterij zal de kleinste van Nederland worden met een capaciteit van 4.000 kippen per uur. Waar hebben we het over?”

Hoe anders zijn de reacties in het prille begin. In wervende reclamefolders voor het NGB doen de initiatiefnemers hun „alles-in-één- concept in wervende slogans uit te doeken. „Van boerderij tot slachterij op één locatie. Nog niet eerder vertoond. Zeker niet in Nederland waar een kuiken soms honderden kilometers aflegt voordat het als kipfillet op het bord van de consument belandt.” De plannen van de drie broers wor-

den met enthousiasme onthaald. Goed voor het milieu en goed voor de dieren. De 'sterk visionaire en geïnspireerde ondernemers' (typering in een brochure van Wageningen Universiteit uit die tijd) zouden een nieuwe kip in de schappen brengen. Schoon en betrouwbaar. Het Nieuw Gemengd Bedrijf betekent minder dierenvriendelijke transporten. Kippenvangers - mensen die iedere nacht duizenden kippen in kratjes stoppen en op vrachtwagens laden - zouden overbodig worden. Ook een bio-energiecentrale en een varkenshouderij maken deel uit van de plannen. Aanvankelijk waren ook twee tuinders en een champignonkweker bij het project betrokken. De kippenmest zou gebruikt worden in de champignonkwekerij en de CO₂ in de kassen om de komkommers en tomaten te laten groeien. Maar de champignonkweker ging failliet en de tuinders haakten af,

mede als gevolg van alle negatieve beeldvorming.

Intussen wordt de situatie van de drie broers er niet eenvoudiger op. In 2008 - in een tijd dat de reconstructie (het verplaatsen van boerenbedrijven van kwetsbare woon- of natuurgebieden naar het buitengebied) in volle gang is - sluiten ze een deal met de provincie Brabant om vier bestaande bedrijven op te doeken. „Het was een ingrijpende beslissing. Maar we waren ambitieus, wilden duurzaam gaan produceren en breken met onze oude manier van werken. Nee, je houdt er op dat moment geen rekening mee dat er over zoveel jaren nog geen bouwvergunning is.”

Wanneer de bestaande bedrijven gesaneerd moeten worden? Kuijpers wil er geen woord over kwijt. En heeft hij een plan-B als de plannen in Grubbenvorst definitief worden afgesloten?

„Daar houden we op dit moment geen rekening mee en over een eventueel plan-B wil ik geen mededelingen doen.”

De strijd tussen voor- en tegenstanders duurt onverminderd voort. De SP diende vorige maand in de Tweede Kamer een motie in om de bouw van de gigastal te verbieden, maar kreeg geen meerderheid achter zich. De bezwaren tegen de ontwerp-milieuvergunning van het NGB is intussen afgevoerd. Bij de provincie zijn tientallen 'zienswijzen' ingediend. Onder de indiensers ook Behoud de Parel, die optreedt namens veertrijngelukkigheidsbelangen. Vorige week begon Wakker Dier een twittertoeroffensief tegen het volgens haar 'gedrochtelijk complex dat zo groot wordt als wel elf megastallen bij elkaar, bedoeld om nog meer kilokaloriers te produceren'. Via Twitter worden mensen

opgeroepen om bij de provincie Limburg te protesteren tegen de bouw van 'een gigastal waarin de kippen worden gehuisvest op een lopende band, die direct de slachterij in voert. Een fabriek met gigadiereenleed, gigamilieubelasting en gigagevaar voor dierziekten', aldus Wakker Dier.

Toch blijft Kuijpers optimistisch. „We leven immers in een rechtsstaat”, zegt hij. Het einde komt in zicht. Het wachten is op een beslissing over de bezwaren door de provincie en op de proesgang naar de Raad van State, die zo goed als zeker de knoop moet doorhakken. Al met al hoopt Kuijpers dat hij over een jaar kan gaan bouwen. Maar ook Behoud de Parel heeft vertrouwen in de goede afloop en verwacht dat de procedureslag nog wel eens drie jaar kan gaan duren. Geurts benadrukt dat hij niets tegen Kuijpers persoonlijk heeft.

„We hebben moeite met de grootschaligheid, die volgens ons gepaard gaat met het gebruik van grote hoeveelheden antibiotica en alle gezondheidsrisico's van dien. Daar wegen de voordelen van dit systeem niet tegenop. Maar onze pijlen richten zich in de eerste plaats op de overheid, die geen rekening houdt met de belangen van de inwoners.”

Het is een schrale troost voor de kippenboer. In zijn kantoor staat een geel badeendje dat voor hem perfect symboliseert hoe burgers en boeren steeds verder van elkaar verwijderd raken. „De boer voelt zich als een kind dat in bad zijn eendje te pakken probeert te krijgen. Maar hoe harder hij spartelt, hoe verder het eendje afdrift. Zo gaat het ook bij ons. Het maakt niet uit hoe goed we ons best doen, we raken steeds verder van elkaar verwijderd.”